

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00027&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00027. Криптоспоридоз

Автор: Sakari Jokiranta

Редактор оригінального тексту: Jukkapekka Jousimaa

Дата останнього оновлення: 2017-02-16

Інфекційний агент

- Криптоспориди — протозойні паразити, що належать до класу спорових (*Sporozoa*). Один з них (*C. hominis*) є людським паразитом. Також, деякі інші можуть паразитувати як на людях, так і на тваринах (наприклад, *C. parvum*).
- Світове значення зросло через епідемії, СНІД-асоційовані діареї з важким перебігом та через спостереження, пов'язані з проблемами харчування у дітей.
- Два інших найпростіших, *Cyclospora cayetanensis* та *Cycloisospora belli* (раніше відома як *Isospora belli*), здатні викликати криптоспоридоподібні інфекції.

Поширення

- Зустрічається у всьому світі. *C. parvum* викликає діарею у телят та може інфікувати людей.

Механізм передачі

- Передається через споживання цист з фекально-контамінованою їжею чи напоями, або безпосередньо фекально-оральним шляхом.

Симптоми

- Інкубаційний період триває приблизно один тиждень (7–10 днів).
- Симптоми починаються з водянистої діареї та спазмів у шлунку. Часто буває нудота, рідше блювання.
- У третини пацієнтів спостерігається короткий період лихоманки (24 год).
- Симптоми тривають в середньому 12 днів, від 2 днів до 1 місяця. Симптоми можуть бути вираженими та тривалими у пацієнтів з імунодефіцитними станами.

Діагностика

- Діагноз ґрунтується на виявленні збудника методом нуклеїново-кислотного аналізу або мікроскопії.
- Найчутливішим і тому первинним тестом є виявлення ДНК паразиту в калі.
- Якщо провести даний тест немає можливості, проводиться мікроскопічне дослідження. Найбільш рясно виділяються ооцисти й тому найкраще виявляються на ранніх стадіях захворювання. Тому може бути достатньо провести два забори зразків випорожнень, отриманих в різні дні. Ооцисти продовжують виділятися з випорожненнями ще близько 1 тижня після зникнення симптомів.
 - Також цей тест виявляє найпростіші *Cyclospora cayetanensis* і *Cycloisospora belli*, які можуть спричинювати діарею. Таким чином, мікроскопія — дослідження першої лінії за підозри на ці мікроорганізми.
- Альтернативним методом є виявлення антигенів. Оскільки це менш чутливий метод, ніж нуклеїново-кислотний аналіз та не виявляє *Cyclospora* та *Cycloisospora*, він відноситься до досліджень другої лінії.

Лікування та прогноз

- Пацієнти з легким перебігом одужують спонтанно, а лікування зазвичай симптоматичне. Деякі з інфікованих людей залишаються асимптомними носіями.

- Нітазоксанід (500 мг 2 рази на день протягом 3 днів; у дітей 1–3 років 100 мг 2 рази на день та у дітей 4–11 років 200 мг 2 рази на день протягом 3 днів) може використовуватися у пацієнтів з вираженими симптомами, які не мають імуносупресії. Однак, даний лікарський засіб знаходиться під спеціальною ліцензією та ефективний тільки у половини пацієнтів. Тому фармакотерапію слід призначати в спеціалізованих закладах.

Коментар експерта. Лікарський засіб нітазоксанід станом на 25.03.2019 в Україні не зареєстрований.

- У пацієнтів з імуносупресією (наприклад, ВІЛ-інфікованих), діарея може бути профузною, а саме захворювання тривати декілька місяців. Інфекція може викликати позакишкову симптоматику та призвести до смерті.
- Існують суперечливі докази з приводу лікування пацієнтів з імуносупресією. Криптоспоридоз можна лікувати нітазоксанідом перорально [доказ 05858 |D]. Однак, важливіше за це — спробувати зменшити імуносупресію. Серед препаратів, що використовуються проти ВІЛ- інфекції, інгібітори протеаз також дещо ефективні і проти *Cryptosporidium*.
- Інфекції *Cyclospora cayetanensis* та *Cycloisospora belli*, які викликають криптоспоридоподібну симптоматику, можна лікувати триметоприм+сульфаметаксозол.

Профілактика

- Профілактика базується на уникненні зараження, що вимагає виявлення можливих джерел інфекцій, таких як діагностика *Cryptosporidium* інфекцій.
- Криптоспориди легко передаються і тому можуть викликати епідемії, розповсюджуючись через воду, їжу, від людини до людини.
- Ооцисти не гинуть в хлорованій воді та залишаються здатними до інфікування впродовж декількох днів. Тому слід уникати плавання під час інфекції, хоча б у басейнах.

Пов'язані ресурси

- Інтернет-ресурси [пов'язані 00017 |Cryptosporidiosis – Rela...]
- Література [пов'язані 00017 |Cryptosporidiosis – Rela...]

Джерела інформації

R4. Pönkä A, Kotilainen H, Rimhanen-Finne R et al. A foodborne outbreak due to *Cryptosporidium parvum* in Helsinki, November 2008. *Euro Surveill* 2009;14(28):.

[PubMedID|19607781]

R5. Cacciò SM, Chalmers RM. Human cryptosporidiosis in Europe. *Clin Microbiol Infect* 2016;22(6):471-80. [PubMedID|27172805]

R6. Checkley W, White AC Jr, Jaganath D et al. A review of the global burden, novel diagnostics, therapeutics, and vaccine targets for cryptosporidium. *Lancet Infect Dis* 2015;15(1):85-94.

[PubMedID|25278220]

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 05858](#). Treatment of cryptosporidiosis in immunocompromised patients.
Дата оновлення: 2008-02-27
Рівень доказовості: D
Резюме: Nitazoxanide might possibly be effective for cryptosporidiosis compared to placebo in immunocompromised patients, although the evidence is limited.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00027 Ключ сортування: 001.062 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-16

Автор(и): Sakari Jokiranta Автор(и) попередніх версій статті: Anssi Jokipii, Liisa Jokipii Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines Internal medicine Gastroenterology Infectious diseases

Ключові слова індексу

mesh: Cryptosporidium mesh: Cryptosporidiosis mesh: Cryptosporidium parvum mesh: Protozoa mesh: Gastroenteritis
mesh: Isosporiasis mesh: Protozoan Infections mesh: Oocysts mesh: Roxithromycin mesh: Parasites
mesh: Isospora belli mesh: Cyclospora cayentanensis mesh: incubation period mesh: Cyclosporiasis icpc-2: D70
speciality: Gastroenterology speciality: Infectious diseases speciality: Internal medicine